

Naročnina mesečno
25 Din, za izo-
zemstvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Brüning

Dogodki zadnjega časa, ki bi utegnili mednarodni politični položaj izpremeniti ali pa vsaj globoko vplivati na evropske zadeve v smislu miru, obrabljajo pozornost vsega sveta na nemškega kanclerja dr. Brüninga.

Državnozborna deputacija centroma je izvolila Brüninga koncem leta 1929 za svojega prvega predsednika. Petinštiridesetletni katoliški politik je najmlajši predsednik, kar jih je do sedaj imel državnozborni klub centroma. Kljub temu, da je Brüning primeroma novinec na parlamentarnem poprišču, mu je spomladi leta 1930 nemški narod v usodepolnem trenutku svoje zgodovine poveril nalogo, ki bi bila vredna Bismarcka. V tem momentu so bili namreč socialni demokratje zapustili vlado iz demagoškega strahu, da bi morali, če bi glasovali za dalekosežno finančno reformo izrpane in derutne Nemčije, doprinesiti prevelike strankarske žrtve. Ker se iz istega razloga ni mogla sestaviti nobena strankarska vladna koalicija, je državni prezident Hindenburg poveril mlademu Brüningu nalogo, da sestavi vlado, ki ne bi bila vezana na nobeno koalicijo. Že 24 ur potem je bil Brüning imenovan za državnega kanclerja in danes vlada s parlamentom, v katerem je pozitivno delo radi velike opozicije fašistov na eni in komunistov na drugi strani izredno oteženo. Lahko se reče, da se Brüning uveljavlja v pretežni meri zaradi svojih visokih osebnih kvalitit, ki mu pomagajo, da drži skupaj najboljše elemente nemškega naroda proti povodnji nacionalističnih hujskačev in rdečih teroristov.

Nekdo je Brüninga imenoval »sintezo med srednjeveškim duhovnikom in modernim pruskim oficirjem«. Njegova zunanjsčina bi res nekako temu odgovarjala: toga, sloka postava, tenko, blede obličje resnega pogleda, ki strmi v človeka za očali, in tenki, skupaj stisnjeni ustnici, ki bi, podprti po lepih gestah ozkih rok, lahko veliko povedali iz strašnih doživljajev fronte, kjer je Brüning bil poveljnik mitralješkega oddelka. To je namreč mož, ki tudi v politični borbi kaže hrabrost, ki si ne pomaga iz zadreg z lokavostjo, ki se ne ustraši nepopularnosti, ampak se čuti odgovornega samo pred svojo vestjo in državo pa ima pogum, da pove resnico in se je drži napram vsakemu. Brüning ima pač globok krščanski ethos dolžnosti in se je svoje težke in zgodovinske naloge lotil z idejo, da da nemški politiki novo smer, kakor jo mora imeti eden prvih kulturnih narodov sveta, ki se je po vojni katastrofi in njenih strašnih posledicah dal zapeljati v ruševč radikalizem obupa. Če kdo, bo Brüning, ki mu prezident popolnoma zaupa, Nemčijo rešil desničarske in levičarske psihoze in jo zopet uredil kot ustvarjajoč element v evropski kulturni red miru in soglasja, kakor ga želijo najboljši možje našega razburkanega časa.

Brüning, ki je samec, se ne udeležuje šumnega in nagnitega berlinskega družabnega življenja, se pokaže v javnosti samo, kadar je neobhodno potrebno in tudi govori samo takrat, kadar nujno mora. Tudi stil njegovih govorov popolnoma odkriva njegovo osebnost. Glas je mehak, besede izravnaajoče, stavki brez pretiranih in popularnih efektov, vsa dikcija jasna in prepričevalna po notranji resničnosti in preprostosti. Vplivajo gole misli, ki jih pove prosto brez manuskripta, pri čemer je njegovo pripovedovanje brez strasti, pač pa se kratki stavki po svoji pregnantosti globoko vtisnejo v dušo poslušavca. Njegov prečizen duh in jasna smotrnost veje tudi iz vseh njegovih odredb. Čeprav je vztrajen, tako da ga nič ne spravi z določenega pota, se ne zaleti, ampak skuša doseči svoj cilj z izredno spretnostjo, finimi psihološkimi metodami in neporušnim mirom. Da se tudi množice ne boji, je pokazalo njegovo potovanje po vzhodni Prusiji, kjer so ljudje zaradi gospodarske bede izgubili vse potrpljenje, so zagrenjeni do dna duše in nobeni vladi na svetu več ne verjamejo. Brüning je ljudi mirno poslušal in jim vrnil pogum ter nado v boljše čase.

Vsi vemo, kakšne ogromne težave je kancler Brüning od začetka do danes srečno prebredel. Ustrašil se ni pred razpustom parlamenta, ko se je večina pokazala za preveč strahopetno, da bi izvedla nepopularno sanacijo državnih financ. Ni se pa tudi ne ustrašil 107 mož močne opozicije desničarjev, ki so po volitvah triumfalno vkorakali v novi Reichstag, da tu s pomočjo komunistov razrušijo temelje nemške republike. Pustil je, da dokažejo, da so prazne glave, goli frazerji in nedosledni demagogi, kar se je tudi zgodilo. S tem je Brüning opogumil vse sredinske stranke in vršil pozitivno delo, pred katerim so nemški fašisti morali kapitulirati in so v svoji onemoglosti napravili svoj eksodus, iz katerega se je pa njihovo zmernejše krilo že vrnilo na parlamentarno pozornico. Voditelj centra in države je po svojem potrpljenju in z državniško sposobnostjo zmagal na celi črti in pristopa zdaj k realizaciji svojega načrta: vpostavitve finančnega ravnotežja, ustavna reforma in sporazum z največjo silo kontinenta, Francijo.

Na krmlu nemškega državnega broda je mož!

In Portugalska?

Mrzlično opozovanje dogodkov v Spaniji

Lisbona, 19. febr. s. Politični dogodki, ki vznemirjajo sosednjo Spanijo in odpirajo pred njo vrata v viharno bodočnost, niso ostali brez odmeva pri nas Portugalskem, kjer istotako vodi državno usodo diktatura generala Carmone. Po padcu španskega generala Primo de River, januarja lanskega leta, je naš diktator hotel pokazati, da Portugalska tudi brez Spanije lahko nadaljuje svoj političen eksperiment. Danes postaja čimdalje bolj jasno, da se tudi Portugalska, izjemna vlada, nahaja pred istim usodepolnim vprašanjem, kakor sosednja Spanija. Tudi tukaj se vlada na zelo viden način trudi, kako bi na najboljši način mogla državo privedi iz sedanjega režima v normalne razmere, ne da bi bilo treba prebresti ves ta političen kaos, v katerem se potaplja Spanija.

Na Portugalskem je položaj v toliko bolj opasen, ker nima tako izrazite centralne osebnosti v monarhu, kakor jo ima Spanija, kjer kralj predstavlja narodove tradicije in je kljub vsem izkustvom ostal še vedno trdna vez med nasprotujočimi si političnimi strujami. Kaj bi se zgodilo, če bi nekoga dne general Carmone bil prisiljen zapustiti svojo postojanko. Komu bi on izročil usodo naroda in države. Najbrže bi tudi tukaj ne preostajalo nič drugega, kakor, da bi moral poiskati politične stranke, ravno tako, kakor je storil

pred par dnevi pogumni Alfonz XIII. v Spaniji. Demokratska stranka, ki je bila pred diktaturo vsemogočna, je nedavno javno izrazila pogoje, pod katerimi bi sprejela morebitno sodelovanje. Pogoji so bili tako pretirani, da je novi vojni minister general Schiapa De Acevedo ob nastopu svoje nove službe naravnost napovedal vojno bivšim političnim strankam. V njegovi izjavi beremo, da je portugalska armada republikanskega mišljenja in da bo znala braniti državo, da ne bo zopet padla v roke bivšim političnim klikam. Armada je res republikanska in je trenutno tudi neovrgljiva opora diktature generala Salone. To je tudi razumljivo, ker se oficirji dobro zavedajo, kaj jih čaka, če bi se vrnilo oni možje na vlado, katere je majnika 1926 pognal stari maršal Gomes da Costa.

Portugalska ima to veliko prednost pred eksperimentom v sosednji Spaniji, da je res napravila red v finančni in gospodarski politiki in upostavila povsod poštenje. Vendar pa je tudi res, da je izredno nadarjeni finančni minister Oliveira Salazar s železno roko skrčil državne izdatke tako, da je državni proračun morda prvič v portugalski zgodovini izkazal znaten prihodek. Tega mu nihče ne očita, pač pa mu oporekajo, da je bil v svoji varčnosti politiki preveč negativen in starokopiten, tako, da je dejansko skoroda onemogočil vsak go-

spodarski napredek. Portugalski izvoz je skoroda ponchal. To je imelo za posledico, da je Portugalska valuta vkljub vsej varčnosti tekom enega leta padla na polovico svoje vrednosti.

Naravno je, da so takšne gospodarske prilike zelo ugoden teren za sistematično komunistično propagando, ki se vrši v vsem podzemlju iberškega polotoka in ki je ista v Spaniji in ista na Portugalskem. Nismo še pozabili, da je portugalska vlada decembra lanskega leta ob izbruhu španskih vojaških nemirov, odkrila velikanskega zaloga orožja, municije in bomb po raznih skrivališčih v portugalskem gorovju, tako, da se upravičeno domneva, da je Portugalska raj tihotapecev za orožje. Kar se uporablja v Spaniji, se ravno tako lahko uporabi tudi doma. Vodilni politiki se zavedajo, da za enkrat ni nevarnosti, da bi se španski nemiri prenesli tudi sem na Portugalsko, toda oni tudi vedo, da politična meja ne bo nikaka ovira, kadar bodo razne podzemeljske struje v Spaniji hotele zanetiti revolucionarni ogenj, ki se naj po komunističnih načrtih razširi na obe latinski državi španskega polotoka. Zato sedanja vlada z veliko pozornostjo zasleduje razvoj španske krize in išče ugodnih priložnosti, kako preiti brez sunkov, zopet na normalno ustavno življenje.

Goriški nadškof operiran

Gorica, februarja. Goriški nadškof dr. Fr. B. Sedej je bil v torek 10. febr. v goriškem sanatoriju sv. Justa operiran na kili. Sivolasi vladika, ki ima že 76 let, je operacijo srečno prenesel. Po operaciji je s pomenljivim smehljajem rekel zdravnikom: »Rešili ste življenje goriškemu nadškofu.« Bolnikovo stanje je povsem zadovoljivo in opravičeno je upanje, da bo ljubljenski nadpastir 23. marca, ko bo obhajal 25 letnico škofovanja, zopet čil in zdrav med svojimi verniki. Ko se je bila raznesla

vest o nadškofovi bolezni, je bridka žalost zajela vso deželo in vse je tesnobno pričakovalo vesti od bolniške postelje. Ker gre bolniku na bolje, so se vznemirjeni duhovni potolažili in zdaj vse ljudstvo moli, naj mu Bog ohrani ljubljene duhovne očeta še mnogo let. Uverjeni smo, da se bo srčna želja vseh škofljanov uresničila in bodo ostanočeni oni maloštevilni brezsrčneži, ki so se iz političnih in sebičnih vzrokov na tihem veselili, da bo smrt postala njihova žalostna zavčnica.

Pravice za delavstvo

Pogumen pastirski list linškega škofa

Linški škof dr. Gföllner je objavil postno pastirsko pismo, v katerem pravi k delavskemu vprašanju:

»Za odpravo socialne bede ne zadostuje sama Caritas, kajti mnogo pomanjkanja izhaja iz socialne nepravilnosti, ki potiska cele stanovne in razrede na rob obupa in jih peha v brezno propada. Razkošni bogataši, ki nimajo niti drobtine za uboga Lazarja, niso izumrli. Zlasti delavstvo trpi radi raznovrstne socialne krivice. Malemu človeku iz naroda ne dovolijo človeka vredno življenje, nikdar sili kapitalizem, izkoriščanje brezvestnih podjetnikov, pa tudi zakoni in odredbe, ki so postavljene njemu v škodo. Delavec in bajtariji, hlapeci in nastavljenici imajo nepobitno pravice, katere jim ni treba prositi, ampak jih morejo s polnim pravom zahtevati. Dolžnost pravične in uvidevne zakonodaje je, da brezpravnim zopet pomaga do pravice in da tepane dvigne k človeka vrednemu življenju. Delavstvo ima pravico, da uveljavlja svoje pravične interese v stanovskih organizacijah in delavskih zbornicah, zlasti pa še s pomočjo svojih zastopnikov v parlamentu. To je osnovna misel delavskega papeža Leona XIII., ki jo je poudaril v delavski okrožnici Rerum novarum pred 40 leti. Ni to nikakšen socialističen razredni boj, ki ga je že Leon XIII. obsodil,

ampak je socialno izenačenje med gornjimi in spodnjimi družabnimi plastmi, med gospodom in služabnikom, med kapitalom in delom.

Kdor krščansko misli in čuti, mora biti odkrit, čuteč in delaven prijatelj delavcev. Ne sme jih pehati od sebe, ali zaničevati, ampak jim mora pomagati in se postaviti na stališče: vsakemu svoje! Le, ako bodo načela krščanske pravičnosti in v polnem obsegu zmagala, more pričakovati delavstvo zadovoljive rešitve delavskega vprašanja. Zato pozdravljajo papeži, škofje in duhovniki krščanske delavske organizacije in delavska društva in zahtevajo od parlamentarnih zastopnikov in vlad, da upravičene zahteve delavstva uzakonijo in ne preslišijo njihovega klika po pomoč. Vsi pravi krščanski prijatelji delavskega stoji danes v prvih vrstah tistega laičnega apostolata, ki se bojuje za pravico, za socialno razumevanje in socialno izenačenje. To je katoliška akcija v duhu cerkve, enako oddaljena od ozkorskega in trdosrčnega kapitalizma ter po denarnju hlepečega mamonizma, kakor razredno bojnega socializma, nesocialnega komunizma in revolucionarnega boljševizma. Združite se vsi pod zastavo cerkve in vršite laični apostolat ljubezni in pravičnosti. Le tako boste delavni člani katoliške akcije, vsak v svojem poklicu, vsak po svojih močeh in sredstvih.

Italija grozi z gosp. bojkotom

„Nad Jugoslaviijo naj se zgrnejo črni oblaki“

Trst, 20. febr. Nedavno so nekateri ekstremistični rimski listi predlagali nekaj bojkot jugoslovanskega blaga od strani italijanskih trgovcev. Italija naj bi ne kupovala več v Jugoslaviji, ker Jugoslavlani premalo kupujejo v Italiji. V preteklem letu je Italija nakupila v Jugoslaviji blaga v vrednosti 1.919.355.435 Din in je prvi izvoznik jugoslovanskega blaga: za njo prihajajo Avstrija (1.198.780.641), Nemčija (790.725.796) in Češko-slovaška (556.115.169). Kot uvoznik v Jugoslavijo je Italija šele na četrtem mestu (782.847.599 Din); prvo mesto zavzema Češko-slovaška (1.224.688.477), drugo Nemčija (1.221.620.036) in tretje Avstrija (1.170.854.597). Po mnenju fašističnega tiska so

Jugoslavlani nevhvaležni Italiji, ker ne kupujejo italijanskega blaga in bi se najraje izognili italijanskemu trgu. Radi tega je treba povsem revidirati trgovske odnose med obema državama in sicer v smislu, da bi Italijani pričeli bojkotirati jugoslovanske blago. Gonji rimskih listov se je danes pridružil »Popolo di Trieste«, organ fašistične stranke, ki trdi, da je Italija edini klient, ki drži jugoslovansko trgovinsko bilanco po koncu, in da bi se nad »slavijo razgrnili črni oblaki, ako bi jo Italija trgovci opustili. Fašisti pač pozabljajo, da se zavelec ne da voditi od političnih strasti, temveč kupuje blago tam, kjer ga dobi bolj poceni.

Ofenziva barbarstva

Dr. Wirth o propagandi boljševizma

Berlin, 20. febr. kk. V proračunskem odboru je govoril danes notranji minister dr. Wirth o boljševski propagandi v Nemčiji. Navajal je, da je v Moskvi ustanovljena »Centralna ljudska zaloge«, ena najvažnejših kulturnih ureditev Sovjetske unije, ki posreduje učni in instrukcijski material tudi političnim čitateljem izven Sovjetske unije. Boljševiška propaganda pomeni vdor v zapadno evropsko kulturo, ki ga je težko prenašati. Sovjeti pri tem izrabljajo proticerkveno in protiversko

idejo, ne toliko kot bojno sredstvo proti kapitalizmu, temveč za to, da vdere barbarstvo in nekultura v kulturne dežele in v kontinent, ki je bil nositelj kulture več tisočletij. Dr. Wirth je potem izjavil, da ravno tako pazi tudi na desničarski radikalizem. V organizatoričnem pogledu se je storilo v njegovem ministertvu vse, kar je mogoče, da se bo krepko nastopilo proti radikalizmu.

Moskva, 20. febr. AA. Listi poročajo, da bo 1. marca t. l. otvorjenih v sovjetski vojski 200 šol.

Na smrt bolan obsojen na 8 let ječe

Trst, 20. febr. Pred izjemnim sodiščem v Rimu je bil obsojen na 8 let ječe bivši agent goriške policije Černe, ki je bil že zapleten v proces proti žrtvam 6. septembra. Zagrešil ba je ni drugega, ko da je zamočlal, kar mu je bilo kot agentu znanega o medsebojnih zvezah tedanjih obtožencev. Černe je težko bolan. Doma je iz Volčje drage, kjer je njegova soproga vodila malo trgovino.

Dr. Šulaj umrl

Zagreb, 20. febr. Ž. Snoci ob 11 je dr. Šulaj umrl. O njem pišejo vsi zagrebški listi, prinašajoč nekrologe. Listi naglašajo, da je bil dr. Šulaj velik učenjak, zlasti na polju historiografije. Specielno je obdeloval albansko zgodovino. Pred petimi dnevi se je vrnil iz Albanije, kamor ga je bila pozvala vlada na študije kot največje avtoriteto za albansko zgodovino. Ob vrnitvi se je par dni mudil v Dubrovniku, kjer je v arhivu zbiral material za svoje delo o albanski zgodovini, ki ga je albanska vlada pri njem naročila.

Jugoslovanska razstava v Parizu

Pariz, 20. febr. AA. Po krasni razstavi francoske umetnosti prošle poletje v Zagrebu priredi jugoslovansko umetniško društvo »Zemlja« pod pokroviteljstvom jugoslovanskega poslanika v Parizu dr. Spalajkovića razstavo v galerijah Bollie-res. Razstava bo trajala od danes 20. februarja do 3. marca. Tako bodo imeli Francozi priliko seznaniti se s tendencami jugoslovanske likovne skupine, ki stremi po tem, da čim krepkeje razvije jugoslovansko narodno umetnost, boreč se pri tem proti tujim vplivom, čeprav je večina njenih članov studirala baš v Parizu.

Nagrajeni učitelji

Belgrad, 20. februarja. AA. Da bi se učitelji in učiteljice osnovnih šol čimbolj zanimali za razumno štednjo in za gospodarski pomen Poštne hranilnice, je razpisal 31. maja 1929 minister prosvete pod št. O. N. 43.132 natečaj za najboljše predavanje o štednji in uloži Poštne hranilnice v razvoju štednje. Sodelovati so morali vsi učitelji in učiteljice osnovnih šol. Predavanja so se morala poslati preko okrajnih šolskih nadzornikov. Minister za prosveto je odlikoval med drugimi sledeče učitelje z drugo nagrado po 3000 Din: Viljema Baltazarja iz Brezovice, Franca Mlakarja iz Ljubljane in Ivana Vovka iz Studenca pri Ljubljani. Nagrada bo podeljena iz fonda pri odboru ministrstva prosvete v obliki hranilnih knjižic Poštne hranilnice. Nagrajena predavanja bodo izšla v posebnih brošurah in zastonj razdeljena med ljudstvo za dviganje smisla za razumno štednjo.

Csl. jugoslovanska trg. pogodba

Belgrad, 20. febr. ž. V Pragi se je včeraj parafiral prvi del trgovinske pogodbe s Češko-slovaško. V kratkem se bodo parafirali še ostali deli, tako da bo pogodba gotova do 1. marca, ko stopi v veljavo.

Tudi Avstrija želi armado

Dunaj, 20. febr. AA. Avstrijski narodni svet je sprejel resolucijo agrarnega poslanca, ki pozivlja vlado, naj doseže pri državah, ki so podpisale mirovno pogodbo, dovoljenje za reorganizacijo avstrijske armade v obliki narodne milice.

v katerih naj se izvežbajo agitatorji za boj proti veri v rdeči vojski in mornarici. Med politično upravo rdeče vojske in osrednjim odborom komunistične stranke je bil sestavljen načrt, ki odreja, da od 1. januarja 1933 noben član rdeče vojske ne sme več pripadati posamezni verski skupnosti.

HAMBURG, 20. febr. kk. Voditelji komunistov so imeli konferenco, na kateri so sklenili, da se po vsej državi dne 25. t. m. vprizoriijo gladovni pohodi, ki se začno povsod ob istem času. Pričakovati je pri tem nemirov in incidentov.

Nemčija in Jugoslavija

II.

Na očitke, da je Nemčija sama največ zakrivila svojo sedanjo revščino, ker je bila preveč razsipa in ker je namenoma izoblikovala neugodno strukturo svojega narodnega gospodarstva, odgovarjajo Nemci, da si nimajo ničesar očitati. Vso odgovornost nosijo one države, ki nočejo odstopiti od reparacijskih plačil in ki so ji v versajskem miru naložile prevelika bremena.

Jugoslavija pri tej debati med Nemčijo in njenimi upniki ni v toliki meri interesirana, kakor zapadne države. Reparacijski prejemki, ki se stekajo v Jugoslavijo, so minimalni. Vsega skupaj je Nemčija morala plačati na blagovnih reparacijah do haške konference 3.184 milj. mark. Od haške konference naprej bo morala po novem Youngovem načrtu vsega skupaj plačati zopet na blagovnih reparacijah (ki nehalo 1939) 5.250 milj. mark. V denarju bodo reparacije iznesle vsako leto okrog 1.164 milj. mark ter bodo ugasnile po 36 letih, to se pravi 1987.

Naša država je do sedaj sprejela v blagu 249,7 milj. mark, po Youngovem načrtu ima še sprejeti do 1. 1939 272 milj. mark. V denarju bo pa sprejemala skozi 36 let vsako leto okrog 84 milj. mark. Tako da znašajo:

1. Prejemki v blagu do haške konference okrog	3.500 milj. Din
2. Prejemki v blagu po haški konferenci okrog	3.800 milj. Din
3. Prejemki v denarju do 1987 okrog	42.000 milj. Din
Skupaj okrog	49 milijard Din

Ni verjetno, da bi reparacijske dajatve, kakor sprejema Jugoslavija, kolikorkoli kvarno vplivale na razvoj nemškega gospodarstva, tim manj, ker so znatno kompenzirane po trgovsko-političnih ugodnostih, katere si je Nemčija s svojim reparacijskim blagom pridobila ne samo v naši državi, ampak splošno na vsem Balkanu. Na drugi strani pa se tudi ne more trditi, da je ta vsakoletni nezasebnost dohodek, ki brez truda pade v državno blaginjo, v toliki meri dragocen in v toliki meri neobhodno potreben, da bi Jugoslavija zanj tudi žrtvovala svojo politično svobodo in svobodo mednarodno-politične orientacije. Vprašanje reparacij za nas ni merodajno pri ureditvi naših odnosov z Nemčijo.

Drugače pa je z gospodarskimi odnosi, ki so se polagoma razvili med nami in med Nemčijo. Dne 7. februarja smo v gospodarski rubriki »Slovenca« poročali, kako stanovito sta naraščala nemški izvoz v našo državo in naš izvoz v Nemčijo. Se leta 1923 je bil nemški uvoz na 5. mestu za Avstrijo, CSR, Italijo in Anglijo. Danes je na drugem mestu in zaostaja le za 3 milijone Din za CSR. Vse kaže, da bo tokom letošnjega leta Nemčija prišla na prvo mesto. Ravno tako je tudi z našim izvozom v Nemčijo, ki je 1923 bila še na 8. mestu in je prišla sedaj že na tretje mesto za Italijo in Avstrijo. Ta ugotovitev sama na sebi nekoliko usiljuje misel, da mora tudi politično prijaznost natančno slediti kurvi gospodarskih odnosov. Poleg tega se mora s priznanjem podčrtati, da je Nemčija med vsemi evropskimi državami pokazala največ razumevanja za naše poljedelske težave in da je bila prva pripravljena sprejeti silniški predlog o kontingentirani izmenjavi poljedelskih in industrijskih pridelkov. Tudi to dejstvo bi nas moralo Nemcem približati.

Toda kljub vsemu temu pa si mi Slovani na severu države ne moremo in ne smemo izbrisati iz spomina, da se nemška trgovina razvija po že davno znanih in hojenih potih izza predvojne dobe. Nemški gospodarski pritisk gre v dve smeri: proti Jadranskemu morju in v naravni črti v srce Balkana. Pri tem se je čisto naravno naslanjala na nemške narodne manjšine, ki so ravnokar bile deležne širokogrudne nege od strani naše kraljevske vlade. Po izkustvih, ki smo si jih Slovenci tekoma desetletij pridobili, smemo upravičeno soditi, da niso nemški trgovski potniki samo izvršni propagatorji za nemške pridelke, tempa tudi izborni predhodniki nemškega političnega vpliva, ki se čaka v zasedi. Obnovitev položaja, ki je obstajal pred vojno in katerega so izbrisale mirovne pogodbe, ni zaželjena ne iz našega interesa pa tudi ne iz evropskega vidika. Slovenci smo mnogo pozabili, ker smo tudi imeli mnogo pozabiti in če je kdo v naši državi navdušen za načelo, da naj Jugoslavija ostane svobodna in nevezana v kretanju na polju mednarodne politike, smo gotovo mi Slovenci. Iz tega stališča bi tudi ne oporekali, če bi se izvršilo polagoma zblizanje med Jugoslavijo in med Nemčijo, toda zahtevati bi morali gotove garancije. Katere? Garancije, ki jih imamo v vidiku, so trojevrstne.

1. Nemška vlada bi se morala zavezati pravomočno, da se odreka vsakemu nadzorstvu nad nemškimi narodnimi manjšinami v naši državi. Od nemškega naroda pa bi morali dobiti neovrgljiv dokaz za to, da je za vselej opustil namero kulturnega prodiranja proti jugovzhodu.

2. Nemčija, katera goji iskrene vezi z Avstrijo, bi morala dokazati svoje nesebično prijateljstvo s tem, da bi izsilila od avstrijske vlade priznanje kulturne samobitnosti naše slovenske manjšine na Koroskem ter tudi pravne možnosti, da svojo samobitnost v popolni svobodi neguje. Način, kako bi se rešilo vprašanje slovenske manjšine na Koroskem bo slej ko prej za nas preizkušnja o iskrenosti prijateljstva med Nemčijo in med našo državo. Pri tej zahtevi nič ne ovira dejstvo, da se nahaja mednarodnopravno slovenska manjšina v Avstriji in ne v Nemčiji.

3. Nemčija bi morala dati tudi nepobitno garancijo, da ne bo nikdar ne posredno ne neposredno sodelovala pri izvajanju političnih načrtov, ki izvirajo iz Madjarske in so naperjeni proti miru, ki je rojstni list naše države.

Kadar nam bodo dane te garancije, potem bomo z največjim veseljem želeli, da se odnosi med nami in med Nemčijo poglabijo in razširijo na vsa polja človeškega udejstvovanja. Dokler pa tega ni, se bomo naslanjali predvsem na prijateljstva, ki varujejo našo državno in kulturno neodvisnost.

Dunajska vremenska napoved. Južno vreme bo trajalo dalje. Padavine bodo prenehale.

Načrt zakona o verskem pouku

Belgrad, 20. februarja. Ž. V prosvetnem ministru se dokončuje načrt zakona o verskem pouku na srednjih šolah po predlogu predsedstva školskih konferenc.

Mladenec s 50.000 pari nogavic

Dugaresa, 20. febr. 20. februarja je prišel v tovarno za nogavice neki mladenec v uniformi kapitana. Naročil je 50.000 parov nogavic za svoje moštvo na svoj naslov. V predilnici in tkalnici pa je naročil za 100.000 Din oblek in blaga za vojaštvo. Ker se je uradnikom zdelo njegovo obnašanje sumljivo, so se zapeli z njim v razgovor, med tem pa obvestili orožništvo. Orožništvo je dobilo iz Vražedina povelje, da tega mladenca aretirajo, ker da v Ogulinu ni poravnal raznih računov. Orožništvo je ugotovilo, da se piše Božidar Čopin, da je po poklicu delavec. Pri zaslišanju je pripovedoval, da je služil pri italijanski trgovski mornarici. Po Gortanovi smrti je njegovo usmrtno javno obsodil in grajal, radi česar je moral pred sodišče, ki ga je obsodilo, nakar je pobegnil v Jugoslavijo. Tu ni nikogar nameraval ogoljufati, marveč je hotel vse plačati.

Francosko-nemško zblizanje

Pariz, 20. mebruarja. AA. Izvršni odbor radikalnosocialistične stranke Francije, ki je s 140 poslanci največja frakcija francoske poslanske zbornice in ki ima tudi v senatu tehtno besedo, je povabil dr. Bruna Weila iz Berlina, naj pred njegovi poslanci in senatorji predava o nemško-francoskih odnosih.

Pariz, 20. februarja. AA. Ladjedelniški delavci v La Rochelle so iz simpatije do svojih stavkujočih tovarišev v Hamburgu odbili poziv, da naj raztovorijo nemški parnik »Optima«. Delodajalci so nato svoje delavce izprihi.

Pariz, 20. februarja. AA. Minister za penzije Champetier je izjavil, da je v Douaumontu nepokopanih še 10.000 nemških in francoskih vojakov, dočim leži 5000 pri Verdunu padlih vojakov v skupnih grobiščih.

Prepir radi premoči v Sredozemlju

Milan, 20. febr. kk. V italijansko-francoskem sporu za mornariško oboroževanje postavlja vladni tisk vedno bolj v ospredje francosko-angelsko mornariško vprašanje. Mussolinijev »Popolo d'Italia« piše, da sireni Anglija po doseženem mornariškem dogovoru z Združenimi državami. Se po tem, da bi dosegla nadmočje nasproti drugemu najmočnejšemu evropskemu brodogradni, to je francoskemu in italijanskemu skupaj. To načelo ravnateljstva pa je sedaj ogroženo s francoskimi graditvami, ker si je Francija s svojimi 800.000 tonami v Sredozemskem morju odločno zagotovila premoč nad Italijo in hoče doseči močnejše brodogradje, kakor je italijanski in nemški brodogradje skupaj. Take tendence se protivijo duhu in pogojem locarnske pogodbe. S tem, da je bil sprejet francoski mornariški proračun v znesku okoli 3 milijard, Francija lahko brez ozira na bodočo razorožitveno konferenco nadaljuje svoj sedanji oboroževalni program in celo lahko pospeši v tem letu svoje nove graditve, preden se jim bodo naložile nove mednarodne omejitve.

Razkol v ruski pravoslavni cerkvi

Pariz, 20. febr. Ž. Spor med poglavarjem zapadne evropske ortodoksne cerkve, metropolitom Evlogijem in moskovskim metropolitom Sergijem je stopil v odločilni štadij. Evlogij je odšel v Carigrad, da se razgovori z ekumenskim patriarhom Fotijem. Sedaj je telegrafično sporočil svojim pariškim prijateljem, da je pri patriarhu našel polno razumevanje in podporo. Fotij da v tem soglašaja, da se zapadna evropska pravoslavna cerkev upravi loči od Moskve in se podredi carigradskemu patriarhatu. Oba škola sta menda že izdelala nov statut za pravoslavno cerkev zapadne Evrope. Radi teh dogodkov se zdi, da se je izvršil razkol v ruski pravoslavni cerkvi.

Soc. internacionala za Nemčijo

Amsterdam, 20. febr. kk. Socialistična internacionala je izdala poseben oklic, s katerim zahteva, da se zmanjšajo nemške reparacije, ker so plačila Nemčije upnikom in plačila upnikov Ameriki pospešila sedanjo desorganizacijo svetovnega gospodarstva. Padec cen radi svetovne gospodarske krize je razen tega znatno zvišal realno vrednost reparacijskih dajatev, tako da je njihovo zmanjšanje tudi radi tega upravičeno.

Belgraiske vesti

Belgrad, 20. febr. AA. Znano je, da pripravljajo mednarodna trgovska zbornica že delj časa mednarodni trgovski tovarni list za promet po železnicah.

Belgrad, 20. febr. Ž. Vprašanje zgraditve Fordove tovarne v Jugoslaviji je odstavljeno z dnevnega reda, ker ni med komitejem ministrov in Fordovimi zastopniki prišlo do sporazuma. Pač pa se bodo sedaj pričela pogajanja s Citroenom, ki namerava zgraditi svojo tovarno v Jugoslaviji.

Split, 20. febr. Ž. Parnik »Hrvatska«, ki je naseljen pri Veli luk, so snoči osvobodili. Odpeljal se je v Split. »Vardare«, ki je to operacijo izvršil, je nadaljeval svojo pot v Sušak. Škoda ni nastala nobena.

Belgrad, 20. febr. AA. S sklepom ministra za poljelstvo je odpuščen iz državne službe brez pravice do odpravnine Milan Obradović, kmetijski pripravnik na kontrolni postaji v Osijeku 9/I. — Povišan je za profesorja na kmetijski šoli v Križevcih v 8/I Edvard Durić, suplent na isti šoli v 9/I.

Belgrad, 20. febr. AA. Odlikovan je z redom Belega orla V. stopnje tehnični svetnik v Novem mestu Alfred Walter.

Dubrovnik, 20. febr. Ž. Občinski svet je sklenil najeti pri Prvi Hrvatski Stedioni 40 milj. investicijsko posojilo.

Drobne vesti

London, 20. febr. AA. Iz Mezopotamije poročajo, da je neka razbojniška tolpa vdrla čez mejo pri Urfi in se spopadla s turškimi stražarji in prebivalstvom. Več ljudi je mrtvih in ranjenih.

London, 20. febr. AA. Dobroznani poslanci liberalne stranke v spodnji zbornici Walter Runciman ne bo več kandidiral pri prihodnjih volitvah.

Frankfurt, 20. febr. AA. Ob 200 letnici rojstnega dne Goethejeve matere je župan položil na njen grob vence s trakovi frankfurtskega mesta.

Španija v pričakovanju

Hladen sprejem vlade — V vladi osebnosti, ki ne pomenijo mnogo med narodom

Madrid, 20. febr. kk. Kakor je bilo pričakovati, določa novi vladni program podrobnosti o parlamentarnih volitvah, o upravnih reformah, o zakoniti stabilizaciji pezeze v parlamentu, o reviziji dela, ki ga je izvršila diktatura, in eventualno o ugotovitvi odgovornosti, o precej dalekosežnem samoupravnem pravu Katalonije in drugih provinc. O ukinitvi časopisne cenzure in vpostavitvi ustavnih garancij se na ministrskem seču boje ni govorilo kakor tudi ne o amnestiji političnih deliktov, posebno pri decemberski revoluciji. Romanones je za hitro in popolno amnestijo, Circa pa za strogo kaznovanje. Zanimivo je, da sedi v zaporu kot voditelj revolucije Miguel Maura, brat sodnika Daniela Maura. Sprememba v kabinetu dobro vpliva na borzo. Tudi v inozemstvu raste kurz pezeze.

Madrid, 20. febr. AA. Razen izrazito konservativnih in monarhističnih časopisov so liši hladno sprejeli novo špansko vlado in njen program, ki je sestavljen zelo nejasno. Vlada v svoji izjavi poudarja, da ne bo trpela nemirov ter ne naveda časa pokrajinskih, občinskih ter parlamentarnih

colitee, ki jih je obljubila. Vladna izjava naglašala nadalje važnost stabilizacije španske valute in potrebo po strogem varčevanju. Sestava nove španske vlade je imela za posledico precejšen dvig pezeze na inozemskih borzah. Monarhistično časopisje meni, da je to znak mednarodnega zaupanja v novo špansko vlado.

Opozicijski časopisje se zaradi stroge cenzure po večini vzdržuje vsakih komentarjev ter obžaluje, da novi kabinet ni, proti vsakemu pričakovanju, proglasil amnestije. Sedanji položaj v Španiji je nekako oboroženo premirje. Veliko nezadovoljstvo je vzbudilo v javnosti tudi dejstvo, da so v vladi samo stare politične osebnosti, ki ne pomenijo pravezaprav ničesar. Politični krogi menijo, da bodo nastale v Španiji v nekaj mesecih velike težave in komplikacije.

Madrid, 20. febr. AA. Med demonstracijami, ki so bile za in proti kralju, je bilo več oseb ranjenih. Med poškodovanimi je tudi sin bivšega diktatorja Primo de Riverre, ki so ga republikanski manifestanti napadli in težko ranili.

Odkritja raziskovalca Kitaja

Knjiga iz lesenih popisanin plošč

Stockholm, 20. febr. AA. Znameniti švedski raziskovalec Sven Hedin, ki se je nedavno vrnil s Kitajskega, je imel v Stockholmu predavanje, na katerem je omenil senzacionalno odkritje. Njegova ekspedicija je namreč našla na Kitajskem 6200 rokopisov, pisanih na lesenih desčkah, ki izvirajo iz drugega stoletja pred Kristom. — Ti rokopisi predstavljajo vojna poročila. Nadalje je Hedinova odprava našla knjigo s 78 listi na lesenih ploščah. Ta rokopis je navzlic svoji starosti 2000 let še jako dobro ohranjen. Profesor Göteborgske uni-

verz, ki so ga naprosili, da prouči te rokopise, je izjavil, da izvirajo še iz dobe Hana 100 let pred Kristom. Rokopisi so se tako lepo ohranili zato, ker so bili zakopani v suh pesek.

Ekspedicija je odkrila tudi druge pisarije iz starih časov, ki so bile vklesane v kamen. Take rokopise na lesenih desčkah je že prej odkril tudi neki nemški učenjak, vendar ne v taki množini. V znanstvenih krogih upajo, da bo vsebina teh rokopisov imela tudi neko literarno vrednost.

Pred tekmami v Bohinju

Zagreb, 20. febr. AA. Jutri, 21. februarja bo vozil iz Zagreba poseben brzovlak v Bohinjo. Iz Zagreba bo brzovlak odšel ob 21.30.

Boh. Bistrica, 20. febr. Jutri se bodo pričele dolgo pričakovane mednarodne tekme, ki imajo predvsem namen seznaniti občinstvo z zimskimi krasotami naših krajev. V Bohinju je zbrana elita naših smučarjev, dalje so prišli zastopniki Norveške, Češke in Avstrije. Zlasti češkoslovaška reprezentanca je zastopana s svojimi najboljšimi tekmovalci.

Vremenske razmere so dobre. Sneg je zelo debel. Bohinjo je pripravljen, da dostojno sprejme številne goste. Vse postaje od Jesenic do Bohinja so okrašene z zastavami.

Sedež zveze je pri Sv. Janezu, kjer je start in cilj za vse proge. Tekmovalci so nastanjeni po gostilnah v vasi, le inozemski gostje so nastanjeni v hotelu »Sv. Janez«.

Danesh dopoldne je zdravniška komisija preizkustila vse tekmovalce in vsem brez izjeme dovolila startanje. Jutri bo start na progi 18 km, ki je prva točka programa 69 tekmovalcev. Proga na 18 km se prične pri hotelu Sv. Janez in vodi do Ribčevega laza skozi gozd mimo skakalnice na Zlanu. Iz Zlana nad vasjo se spusti v položni črti na most pri Brodu, kjer zavije po poti na Senožeti do Podgradnice, od tod se spusti na Savnico, iz Savnice gre proti Čemšnici po severnem pobočju Rudnice na Srednjo vas, Studor, Staro Fužino, nato ob jezeru zopet k cilju. — Višinska razlika znaša 250 m, najvišja točka je 780 m pri 10 km.

„Rusi plačujejo točno“

Pariz, 20. febr. kk. Francoski reparacijski strokovnjak Parmentier, eden izmed avtorjev Dawesovega in Youngovega načrta, ki se je vrnil s študijskega potovanja po Rusiji, izjavlja v »Matin«, da se je veliki gospodarski petletni program sovjetske vlade posrešil od 70 do 80 odstotkov. Z eksportom žita, lesa, petroleja, konoplje in mangana se je Rusiji omogočilo, preskrbeti si potrebne stroje za opremo svoje industrije in kmetijstva. Rusi plačujejo točno. »Matin« komentira te izjave tako: Rusiji bo torej v najkrajšem času mogoče, producirati 17 milijonov ton sivega železa in od tega eksportirati 9 do 10 milijonov ton. Njen eksport petroleja je narasel v l. 1930 na 4,6 milijonov, dočim je znašal l. 1928 2,2 milijona. S tem pa je Rusija povzročila na mednarodnem trgu znižanje cene za 50 odstotkov. Bodoči ruski dumping eksport lahko v par letih popolnoma eliminira evropske države kakor Nemčijo in Anglijo, ki v glavnem živita od svojega eksporta.

Atentat v nemškem drž. zboru

Berlin, 20. febr. kk. Na hodniku državnega zbora je danes zvečer neki starejši človek naenkrat oddal tri strele na bivšega notranjega ministra in poslanca državne stranke dr. Külza, ki je bil pred kratkim izvoljen za župana v Dresdenu. Dr. Külz je mirno stopil proti temu možu, ki je potem še enkrat streljal. Prihitele so sluga, ki so možu odvzeli revolver in ga izročili policiji. Mož je že več dni prihajal na hodnik, kjer se je izdajal za zastopnika bavarskih malih rentnikov. Radi svojega čudnega obnašanja je postal dr. Külz nanj pozoren in ga je skrivaj opazoval do njegovega napada. Ranjen ni bil nihče. Sploh se ne ve, ali je mož streljal z nabitim revolverjem. Ko so ga prijeli, se ni prav nič upiral. Najbrže je zmešan. Seja državnega zbora se radi tega ni prekinila.

9 in pol milijona prebivalcev na Madjarskem

Budimpešta, 20. februarja. Ž. Po ljudskem štetju šteje Madjarska 9 in pol milijonov prebivalcev. Izid ljudskega štetja je presenetil vsa pričakovanja sociologov.



Naša ljubljena mama, stara mama, sestra in teta, gospa

Marija Čop

posestnica, gostilničarka in trgovka

je danes, v soboto dne 20. februarja 1931, v 73. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 22. februarja ob štirih popoldne.

Koroška Bela, dne 20. februarja 1931.

Žalujejo ostali.